

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Tdo/80/2015
Identifikačné číslo spisu:	7111011170
Dátum vydania rozhodnutia:	13.07.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Kostolanská
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:7111011170.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Jany Serbovej a sudcov JUDr. Martina Bargela a JUDr. Aleny Šiškovéj v trestnej veci obvinenej Mgr. G. Z. pre zločin poisťovacieho podvodu v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1, § 223 ods. 1, ods. 3 písm. a/ Trestného zákona na neverejnom zasadnutí konanom 13. júla 2016, s následným verejným vyhlásením rozsudku v ten istý deň, o dovolaní obvinenej Mgr. G. Z. proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach, sp. zn. 8To/52/2013, zo 16. septembra 2013 takto

rozhodol:

I. Podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku z dôvodu uvedeného v ustanovení § 371 ods. 1 písm. e/ Trestného poriadku, uznesením Krajského súdu v Košiciach, sp. zn. 8To/52/2013, zo 16. septembra 2013 a v konaní, ktoré mu predchádzalo

b o l p o r u š e n ý z á k o n

v ustanoveniach § 319 Trestného poriadku, § 31 ods. 1, § 32 ods. 1 Trestného poriadku v n e p r o s p e c h obvinenej Mgr. G. Z..

II. Podľa § 386 ods. 2 Trestného poriadku

s a z r u š u j e

uznesenie Krajského súdu v Košiciach, sp. zn. 8To/52/2013, zo 16. septembra 2013 a uznesenie Krajského súdu v Košiciach, sp. zn. 7Nto/5/2013, z 30. mája 2013.

Z r u š u j ú s a aj všetky rozhodnutia na zrušené rozhodnutia obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad.

III. Podľa § 388 ods. 1 Trestného poriadku s a p r i k a z u j e Krajskému súdu v Košiciach, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Košice I, sp. zn. 1T/90/2011, z 18. februára 2013 (č. l. 207 - 215) bola obvinená Mgr. G. Z. uznaná za vinnú zo spáchania zločinu poisťovacieho podvodu v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1, § 223 ods. 1, ods. 3 písm. a/ Trestného zákona pre skutok podrobne rozvedený vo výrokovej časti označeného rozsudku.

Za spáchanie tohto zločinu jej bol uložený trest odňatia slobody vo výmere 3 roky, pričom výkon trestu bol podmienenečne odložený. Zároveň bol obvinenej uložený probačný dohľad so skúšobnou dobou na 4 roky a tiež jej boli uložené povinnosti v zmysle § 51 ods. 4 písm. g/ Trestného zákona.

Po predložení veci na krajský súd na rozhodnutie o odvolaní podanom obvinenou Mgr. G. Z., procesne činný predseda senátu JUDr. Karol Kučera, v zmysle § 32 ods. 1 Trestného poriadku, oznámil svoju zaujatosť (č. l. 229). O oznámenej zaujatosti rozhodol Krajský súd v Košiciach uznesením, sp. zn. 7Nto/5/2013, z 30. mája 2013 (č. l. 235 - 238) tak, že podľa § 32 ods. 1 Tr. por. a § 31 ods. 1 Tr. por. nevylúčil sudcu JUDr. Karola Kučeru z vykonávania úkonov trestného konania v trestnej veci obvinenej Mgr. G. Z., vedenej na Krajskom súde v Košiciach pod sp. zn. 8To/52/2013.

Následne Krajský súd v Košiciach v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Karola Kučeru a sudcov JUDr. Daniely Mitterpákovskej a JUDr. Martina Michalanského uznesením, sp. zn. 8To/52/2013, zo 16. septembra 2013 (č. l. 240 - 244), postupom podľa § 319 Tr. poriadku, rozhodol o zamietnutí odvolania obvinenej Mgr. G. Z..

Proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach, sp. zn. 8To/52/2013, zo 16. septembra 2013 podala obvinená Mgr. G. Z. prostredníctvom obhajcu dovolanie z dôvodu, že: „Vo veci konal alebo rozhodoval orgán činný v trestnom konaní, sudca alebo príslušník, ktorý mal byť vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania (§ 371 ods. 1 písm. e/ Trestného poriadku). Odsúdená sa pri náhodnom rozhovore v auguste 2015 dozvedela, že predseda senátu Krajského súdu Košice - JUDr. Karol Kučera, ktorý rozhodoval v jej veci, je starý otec syna JUDr. Milana Huščáka, ktorý jej vec rozhodoval ako sudca na Okresnom súde Košice I. Podľa názoru odsúdenej vzhľadom na tento blízky príbuzenský vzťah nemal JUDr. Karol Kučera uvedenú vec prejednávať a mal byť z dôvodu zaujatosti z rozhodovania vo veci vylúčený. Uvedenú námietku zaujatosti pritom mal podľa názoru odsúdenej tento konajúci sudca uskutočniť sám - nejde teda o prípad, kedy by námietku zaujatosti vzniesla niektorá procesná strana, ale o jej neoznámenie vo veci rozhodujúcim sudcom. Navyše odsúdená uvedenú okolnosť zistila až v auguste 2015, teda až do uvedeného momentu o uvedenej okolnosti nevedela. Súdna prax opakovane považuje za príbuzenský pomer napr. švagrovstvo (viď napr. rozsudky, sp. zn. 1Ndt/10/2014, 1Ndt/14/2013, sp. zn. 1Tdo/22/2015). Z uvedeného dôvodu sme toho názoru, že za identický pomer možno považovať aj vzťah zať - svokor. Pomer predsedu odvolacieho senátu k osobe sudcu prvého stupňa (otec jeho vnuka) môže objektívne vyvolávať pochybnosti o jeho nezáujatosti rozhodovať v uvedenej veci nestranne. Navyše v tomto smere poukazuje aj na tú skutočnosť, že v zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd má každý právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom, zriadeným zákonom, ktorý rozhoduje o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu. Z vyššie uvedených dôvodov považujeme napádané uznesenie Krajského súdu Košice za nezákonné a dovolací dôvod vymedzený v ustanovení § 371 ods. 1 písm. e/ Trestného poriadku za existujúci a v nami prejednávanom prípade dôvodne uplatnený. Navrhujeme, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol tak, že uznesením Krajského súdu Košice, sp. zn. 8To/52/2013, zo 16. decembra 2013 a konaním, ktoré mu predchádzalo bol porušený zákon v ustanoveniach § 2 ods. 7, § 31 ods. 1 a § 319 Trestného poriadku v neprospech odsúdenej Mgr. G. Z.. Aby napadnuté uznesenie zrušil a zrušil aj ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutia obsahovo nadväzujúce a aby vec prikázal Krajskému súde v Košiciach na ďalšie prerokovanie a rozhodnutie s tým, aby vec znova prerokoval a rozhodol iný senát Krajského súdu Košice.".

K podanému dovolaniu sa vyjadril prokurátor (č. l. 263) nasledovne: „Odsúdená Mgr. Z. v dovolaní uvádza možnú zaujatosť sudcu Krajského súdu k prejednávanej veci z dôvodu príbuzenského pomeru. K uvedenému uvádzam, že uznesením Krajského súdu v Košiciach, sp. zn. 7Nto/5/2013, z 30. mája 2013 v trestnej veci obvinenej Mgr. Z. bolo rozhodnuté, že JUDr. Karol Kučera nie je vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania podľa § 32 ods. 1 a § 31 ods. 1 Trestného poriadku. Na základe vyššie uvedených skutočností navrhujem, aby dovolací súd podľa § 392 ods. 1 Trestného poriadku zamietol dovolanie vzhľadom na nepreukázanie dôvodov dovolania“.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 377 Tr. por.) zistil, že dovolanie je prípustné (§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. h/ Tr. por.), bolo podané oprávneným subjektom (§ 369 ods. 2 písm. b/ Tr. por.), v zákonom stanovenej lehote (§ 370 ods. 1 Tr. por.) na mieste, kde možno tento mimoriadny opravný prostriedok podať (§ 370 ods. 3 Tr. por.), obsahuje odôvodnenie (§ 374 ods. 1, ods. 2 Tr. por.) a dospel k záveru, že dovolanie obvinenej Mgr. G. Z. je dôvodné, pretože ňou označený dovolací dôvod je daný a to z nasledovných dôvodov.

Podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky sa každý môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Z tohto článku okrem práva na určitú kvalitu spravodlivého procesu vyplýva aj „právo na nestranného sudcu“.

Nestrannosťou treba rozumieť absenciu predsudkov (zakorenených úsudkov, či názorov, ktoré nie sú založené na spoľahlivom poznaní, ale na púhom predpoklade) alebo predpojatosti (subjektívizmu, neobjektívizmu, straníckosti). Nestrannosť je potrebné skúmať z dvoch hľadísk, a to zo subjektívneho hľadiska nestrannosti, čo znamená, že je potrebné zistiť osobné presvedčenie sudcu prejednávajúceho prípad a z objektívneho hľadiska nestrannosti, t. j. je potrebné zistiť, či sú poskytnuté dostatočné záruky pre vylúčenie akejkolvek pochybnosti v danom smere.

V prípade subjektívneho hľadiska nestrannosti sa nestrannosť sudcu prezumuje až do predloženia dôkazu o opaku (Piersack p. Belgicko - rozsudok ESĽP z 1. októbra 1982, Le Compte a ďalší p. Belgicku - rozsudok z 23. júna 1981). Objektívna nestrannosť sa posudzuje podľa vonkajších objektívnych skutočností. Platí tzv. teória zdania, podľa ktorej nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký objektívne javiť v očiach strán. Objektívne hľadisko je založené na existencii dostatočných záruk pre vylúčenie akejkolvek legitímnej pochybnosti o zaujatosti sudcu. Pri objektívnej nestrannosti stačí, ak sú tu okolnosti, ktoré môžu vyvolať pochybnosti o nestrannosti súdu. Podľa ESĽP je potrebné „ísť ďalej než ako sa vec javí“ (looking behind appearances). Spravodlivosť nielenže má byť vykonaná, ona sa musí aj javiť, že je vykonaná (justice must not only be done, it must also be seen to be done), viď rozsudky ESĽP Delcourt proti Belgicku - zo 17. januára 1970, Saraiva De Carvalho proti Portugalsku - z r. 1994.

Sudca sa má objektívne javiť v očiach strán, že je nestranný a zároveň musí byť vylúčená akákoľvek vonkajšia oprávnená pochybnosť o jeho nestrannosti. Nestrannosť sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či je možné usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Z tohto hľadiska preto nezáleží na subjektívnom pociťovaní sudcu a jeho nestrannosti (najmä, ak sa vyjadrí, že sa necíti zaujatým). Podstatným je existencia objektívnych skutočností, ktoré vrhajú pochybnosti na jeho nestrannosť v očiach strán a verejnosti (III. ÚS 47/05, I. ÚS 46/05).

Sumarizujúc vyššie uvedené a s ohľadom na skutočnosť, že predseda senátu odvolacieho súdu, ktorý rozhodoval o odvolaní, je svokrom a zároveň starým otcom detí sudcu, ktorý rozhodoval v prvom stupni, dospel najvyšší súd k záveru, že došlo k porušeniu zákona v ustanoveniach § 319 Tr. por., § 31 ods. 1 Tr. por. a § 32 ods. 1 Tr. por., nakoľko predseda senátu odvolacieho súdu JUDr. Karol Kučera „neprešiel“ objektívnym testom nestrannosti.

Najvyšší súd nemá žiadne pochybnosti o tom, že predseda senátu odvolacieho súdu rozhodoval o odvolaní proti rozsudku vydanom jeho zaťom v súlade so svojím najlepším vedomím a svedomím a vnútorne odosobnený od blízkeho rodinného vzťahu, ktorý je objektívne daný. To ale nestačí na konštatovanie absencie pochybností o nestrannosti odvolacieho súdu v očiach strán konania a verejnosti.

Rodinný vzťah medzi sudcom súdu druhého stupňa a sudcom súdu prvého stupňa spočívajúci vo vzťahu svokor - zať, resp. starý otec detí svojho zaťa je natoľko blízky, že oprávnené môže najmä v očiach verejnosti vyvolať pochybnosti o nestrannosti procesne činného sudcu a tiež pochybnosti o nestrannosti súdneho konania a rozhodnutia ako takého.

Predpokladom rozhodnutia najvyššieho súdu o naplnení, či nenaplnení dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. e/ Tr. por. je vyriešenie základnej otázky, či procesne činný sudca - JUDr. Karol Kučera mal byť vylúčený a teda, či boli a sú alebo nie sú dané dôvody na jeho vylúčenie z vykonávania úkonov trestného konania podľa § 31 ods. 1 Tr. por. V štádiu dovolacieho konania najvyšší súd rieši túto otázku ako predbežnú bez ohľadu na už existujúce rozhodnutie súdu nižšieho stupňa podľa § 32 ods. 1 Tr. por. Preto bol najvyšší súd povinný preskúmať opodstatnenosť právneho záveru vysloveného v uznesení Krajského súdu v Košiciach, sp. zn. 7Nto/5/2013, z 30. mája 2013, ktorým sudca JUDr. Karol Kučera nebol vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania vo veci obvinenej Mgr. G. Z. a s týmto rozhodnutím sa aj s konečnou platnosťou vysporiadať.

So zreteľom na uvedené dospel najvyšší súd k záveru, že vo veci obvinenej Mgr. G. Z. mal byť procesne činný predseda senátu JUDr. Karol Kučera vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania, a preto nemohol konať o odvolaní podanom proti rozsudku súdu nižšieho stupňa, ktorý vydal jeho zať. Preto najvyšší súd vyhovel dovolaniu obvinenej Mgr. G. Z. a rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozsudku.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.